

Обставини справи

Заява стосувалася цивільного провадження проти Хорватського радіо і телебачення, яке розпочала заявниця, яка на той час обіймала посаду голови регіональної державної адміністрації (далі – «Адміністрація»), про відшкодування шкоди, заподіяної її честі та репутації внаслідок публікації нібито недостовірної та неточної інформації про її роботу. Зрештою, позов заявниці було відхилено, оскільки вона не виконала процесуальних вимог, встановлених для подачі цивільного позову про відшкодування шкоди.

Листом Адміністрації від 5 квітня 2017 року, надрукованим на її бланку і підписаним працівником з питань інформації та заявницею, як керівником Адміністрації, Хорватському радіо і телебаченню було направлено вимогу про спростування. Невдовзі після цього останнє опублікувало вибачення перед Адміністрацією та заявницею, яке супроводжувалося повним спростуванням опублікованої раніше інформації.

Після подачі заявницею цивільного позову Муніципальний суд міста Осієк (Osijek Municipal Court) рішенням від 12 січня 2018 року задовольнив її вимогу про відшкодування шкоди. Зокрема, він постановив, що вона виконала процесуальні вимоги для подачі позову, відхиливши аргумент відповідача про те, що заявниця напередодні не вимагала спростування від свого імені. Він зазначив, що протилежне випливає з того факту, що відповідач опублікував вибачення не лише перед Адміністрацією, але й перед заявницею як її керівником, таким чином визнавши, що вона фактично вимагала спростування.

15 березня 2018 року Окружний суд міста Вараждина (Varaždin County Court) скасував рішення суду першої інстанції та відхилив позов заявниці, зазначивши, що вона не має права на відшкодування, оскільки заявниця не вимагала спростування недостовірної інформації безпосередньо щодо себе. Замість цього її вимога була викладена в офіційному листі Адміністрації, підписаному заявницею як керівником цього органу.

Надалі заявниця звернулася з екстраординарною апеляцією з питань права до Верховного Суду, стверджуючи, що рішення у її справі залежало від розв'язання кількох питань права, важливих для забезпечення однакового застосування закону та рівності всіх при його застосуванні, щодо яких Верховний Суд ще не ухвалив рішення, а практика судів першої та апеляційної інстанцій з цього приводу не була однаковою. У своєму рішенні від 11 вересня 2018 року Верховний Суд вказав, що заявниця не виконала процесуальні вимоги національного законодавства для звернення із цим засобу правового захисту, тому визнав її неприйнятною. Зокрема, вона не послалася на

конкретні рішення національних судів, які б ґрунтувалися на різному тлумаченні зазначених норм права, а також не навела мотивів, чому вона вважала ці норми важливими для забезпечення однакового застосування права та рівності всіх осіб при його застосуванні.

Також заявниця звернулася з відповідною конституційною скаргою до Конституційного Суду, який своєю чергою відхилив її вимоги по суті та дійшов висновку, що рішення суду апеляційної інстанції було обґрунтованим та не свавільним.

Окрім Хорватського радіо і телебачення, оскаржувана інформація була опублікована ще кількома іншими ЗМІ. Заявниця звернулася до трьох з них з вимогою про спростування у такий самий спосіб, як і у цій справі, а згодом подала цивільні позови про відшкодування шкоди. В усіх трьох випадках її вимоги були задоволені остаточними рішеннями національних судів.

Звертаючись до ЄСПЛ, заявниця, із посиланням на пункт 1 статті 6 Конвенції, скаржилася на свавільність висновку суду апеляційної інстанції про те, що заявниця не вимагала спростування недостовірної інформації відносно себе і, таким чином, не дотрималася процесуальних вимог для подачі позову про компенсацію. У зв'язку з цим вона стверджувала, що тлумачення закону цим судом щодо способу, в який необхідно вимагати спростування, відрізнялося від тлумачення інших національних судів, які задовольняли її вимоги у справах з аналогічними фактичними обставинами.

Оцінка Суду

Уряд стверджував, що заява була неприйнятною, оскільки заявниця не вичерпала усі національні засоби правового захисту. Зокрема, він посилався на те, що вона не виконала формальних вимог для подачі екстраординарної апеляції з питань права про перегляд судових рішень, що не дозволило Верховному Суду розглянути суть скарг, які вона порушила в Суді.

З цього приводу ЄСПЛ зазначив, що заявниця, вважаючи, що рішення Окружного суду міста Вараждина не відповідає національній судовій практиці, дійсно мала у своєму розпорядженні ефективний національний засіб правового захисту, а саме екстраординарну апеляцію з питань права, спрямовану саме на усунення неузгодженостей у судовій практиці (порівняйте з рішенням у справі *Mirenić-Huzjak and Jerković v. Croatia* (ухв.), № 72996/16, § 54, від 24 вересня 2019 року).

Відповідно до статті 382 Цивільного процесуального кодексу Хорватії (чинної на час розгляду справи), екстраординарна апеляція з питань права може бути подана у разі, якщо рішення у спорі залежало від розв'язання питання матеріального чи процесуального права, важливого для забезпечення однакового застосування закону та рівності всіх при його застосуванні,

наприклад, якщо Верховний Суд ще не ухвалив рішення з цього питання, щодо якого існує розбіжність у судовій практиці судів другої інстанції, або якщо Верховний Суд вже ухвалив рішення з цього питання, але рішення суду другої інстанції не відповідало цьому рішення. У екстраординарній апеляції з питань права заявники повинні були вказати норму права, яка є підставою для оскарження, з конкретним посиланням на законодавство та інші джерела права, пов'язані з нею, а також навести мотиви, чому вони вважають цю норму важливою для забезпечення однакового застосування закону та рівності всіх при його застосуванні (див. положення національного законодавства у справі *Mirenić-Huzjak and Jerković*, згаданій вище, § 26).

З урахуванням обставин справи ЄСПЛ зазначив про недостатність у такій ситуації простого порушення певного питання права та твердження про його важливість для однакового застосування закону, з метою дотримання процесуальних вимог, необхідних для звернення з відповідним засобом правового захисту. Навпаки, заявниця повинна була послатися на конкретні рішення судів другої інстанції та, крім того, навести причини, чому вона вважала, що порушені нею питання є важливими для забезпечення однакового застосування права та рівності всіх при його застосуванні, чого вона не зробила.

Таким чином, не дотримавшись формальних вимог для подачі екстраординарної апеляції з питань права, заявниця належним чином не вичерпала національні засоби правового захисту (див. також рішення у справі *Krpić v. Croatia* (ухв.), № 75012/12, §§ 41 та 44, від 31 травня 2016 року).

Враховуючи вищевикладене, ЄСПЛ виснував, що ця заява є неприйнятною відповідно до пункту 1 статті 35 Конвенції, у зв'язку з невичерпанням національних засобів правового захисту і має бути відхилена згідно з пунктом 4 статті 35 Конвенції.

Висновок

Заяву було визнано неприйнятною та відхилено.

Ухвала в цій справі прийнята Комітетом 3 вересня 2024 року, оприлюднена 26 вересня 2024 року та є остаточною.